

Återremissyrkande angående Redovisning av uppdrag att utreda skydd och stöd för våldsutsatta hbtqi-personer och vid behov ta fram förslag på kompletterande åtgärder

Förslag till beslut:

I kommunstyrelsen:

Ärendet återremitteras till stadsledningskontoret i syfte att komplettera underlaget med:

- a) En bedömning av rättssäkerheten i att förlägga samtalsstöd till Regnbågshuset, särskilt i förhållande till ansvarsfördelning, dokumentation och sekretess inom socialtjänsten.
- b) En redovisning av vilka resultat som förväntas uppnås med samtalsstödet, hur många personer man förväntar sig nå, samt vilka indikatorer som ska användas för uppföljning och utvärdering av insatsernas effektivitet.

Yrkandet

Det aktuella ärendet innehåller flera välmenande förslag, men vilar på ett svagt underlag när det gäller behovsbild, effektivitet och uppföljning. Av stadsledningskontorets egen utredning framgår att endast ett fåtal individer per år inom målgruppen faktiskt söker stöd – trots att vissa resurser redan finns i form av skyddade boenden och samtalsmottagningar. Det saknas också analys av varför dessa resurser inte utnyttjas.

Mot denna bakgrund är det avgörande att först pröva om satsningen kan genomföras inom ramen för befintliga strukturer, till exempel genom att integrera hbtqi-kompetens i stadens redan etablerade samtalsmottagningar eller genom riktade utbildningsinsatser till befintlig personal. Alternativet till en helt ny heltidstjänst måste analyseras.

Vidare behöver rättssäkerhetsaspekterna i att erbjuda myndighetsnära samtalsstöd i Regnbågshusets lokaler analyseras. Det gäller särskilt hantering av känsliga uppgifter, ansvarsfördelning och dokumentation.

Slutligen saknas en tydlig resultatstyrning i underlaget. För att beslutet ska vara långsiktigt hållbart krävs en konkret redovisning av vilken effekt som eftersträvas, hur många personer man förväntar sig nå och vilka indikatorer som ska följas upp. Det är en förutsättning för att senare kunna utvärdera om insatsen varit meningsfull och resurseffektiv.

Yrkande

D

Datum: 2025-06-04

Ärende: 24

Yrkande angående – Redovisning av uppdrag att utreda skydd och stöd för våldsutsatta hbtqi-personer och vid behov ta fram förslag på kompletterande åtgärder

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Beslutssats 1 och 3 bifalles.
2. Beslutssats 2 ändras enligt nedan:
Socialnämnd Centrum får i uppdrag att i samverkan med nämnden för demokrati och medborgarservice att särskilt inkludera hbtqi-personers utsatthet för våld i nära relation, i det samtalsstöd som redan finns.
3. Beslutssats 4 ändras enligt nedan:
Socialnämnden Centrum får i uppdrag att göra en översyn av informationen om stadenövergripande insatser för våldsutsatta på goteborg.se och i annat skriftligt informationsmaterial så att tilltal och innehåll är inkluderande för alla våldsutsatta individer.
4. Beslutssats 5 ändras enligt nedan:
Socialnämnden Sydväst får i uppdrag att inom kategoristyrningen för vuxenområdet omhänderta behovet av skyddat boende utefter individuella behov, inkluderat såväl hbtqi-personer som andra på det aktuella boendet.

Yrkandet

Medborgare som är utsatta för våld i nära relation ska erbjudas stöd och skydd på lika villkor, oavsett sexuell läggning eller könsidentitet. Vi är däremot inte övertygade om att hbtqi-personer måste särskiljas ut som en särskild grupp i stadens arbete mot våld i nära relation. Vi är positiva till att Socialnämnd Centrum får ett utökat uppdrag

att bedriva kompetensutveckling kring hbtqi-personers utsatthet för våld i nära relation. Hbtqi-personer kan också vara särskilt utsatta för hedersförtryck vilket gör att kompetensen behöver höjas för socialsekreterare som arbetar med frågor kring hbtqi-personers särskilda utsatthet. Vi bedömer att kompetensutvecklingen är en nödvändig åtgärd för att säkerställa att det befintliga samtalsstödet kan erbjuda professionellt och kunskapsbaserat stöd som är anpassat efter hbtqi-personers särskilda behov.

Det informationsmaterial kring våld i nära relation, som staden använder ska vara inkluderande för alla grupper, så att alla våldsutsatta känner sig välkomna och sedda.

Vi anser i grunden att det inte är nödvändigt att särskilja skyddade boenden utifrån sexuell läggning eller könsidentitet. Samtidigt kan vi inte bortse ifrån att vissa kvinnor på skyddat boende kan vara svårt traumatiserade och rädda för män, även inom gruppen hbtqi, vilket innebär att placeringar måste ske med omsorg och respekt för den enskildes trygghet och utgå från individuella behov och riskbedömningar.

Yrkande

M

2025-06-05

Nr 24

Yrkande angående Redovisning av uppdrag att utreda skydd och stöd för våldsutsatta hbtqi-personer och vid behov ta fram förslag på kompletterande åtgärder

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Beslutsats 1 i tjänsteutlåtandet bifalls. Redovisningen av kommunfullmäktiges uppdrag 2024-04-25 § 166 till kommunstyrelsen, att utreda skydd och stöd för våldsutsatta hbtqi-personer och vid behov ta fram förslag på åtgärder, förklaras fullgjort.
2. Beslutsats 2–5 i tjänsteutlåtandet avslås.

Yrkandet

Göteborgs Stad har redan utvecklat ett relevant stöd till hbtqi-personer som utsätts för våld i nära relation. Flera verksamheter erbjuder samtalsstöd, skyddat boende och kompetens med fokus på målgruppen. Kriscentrum för kvinnor har förstärkt sina resurser, och det finns hbtqi-certifierade boendeplatser inom både kommunala och ideella aktörer.

Vi anser därför att ytterligare uppdrag inte är nödvändiga i detta skede. Pågående utvecklingsarbete inom riktlinjen för mänskliga rättigheter och stadens nya plan för hbtqi-personers livsvillkor behöver först landa innan nya initiativ sätts i gång, för att undvika dubbla spår. Dessutom finns inte skäl att enbart begränsa dessa insatser till stadens egna verksamheter, då samverkan med externa aktörer redan är en viktig del av stödet.

Mot denna bakgrund föreslår vi att beslutsats 1 bifalls och att beslutsats 2–5 avslås.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-05-07

Ärendenummer SLK-2024-00551

Handläggare

Lisa Jacobson Flöhr, Anna-Carin Jansson och
Britta Timan

Telefon: 031-368 03 59

E-post: lisa.jacobson.fluhr@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av uppdrag att utreda skydd och stöd för våldsutsatta hbtqi-personer och vid behov ta fram förslag på kompletterande åtgärder

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2024-04-25 § 166 till kommunstyrelsen, att utreda skydd och stöd för våldsutsatta hbtqi-personer och vid behov ta fram förslag på åtgärder, antecknas och förklaras fullgjort.
2. Socialnämnden Centrum får i uppdrag att i samverkan med nämnden för demokrati och medborgarservice inrätta ett samtalsstöd för våldsutsatta hbtqi-personer.
3. Socialnämnden Centrum får ett utökat uppdrag att arbeta med kompetensutveckling gällande hbtqi-personers utsatthet för våld i nära relation.
4. Socialnämnden Centrum får i uppdrag att göra en översyn av informationen om stadenövergripande insatser för våldsutsatta på goteborg.se och i annat skriftligt informationsmaterial så att tilltal och innehåll inkluderar hbtqi-personer.
5. Socialnämnden Sydväst får i uppdrag att inom kategoristyrningen för vuxenområdet omhänderta behovet av skyddat boende för flera målgrupper inom hbtqi-gruppen.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har gett kommunstyrelsen i uppdrag 2024-04-25 § 166 att utreda skydd och stöd för våldsutsatta hbtqi-personer samt vid behov ta fram förslag på åtgärder. Inom ramen för detta uppdrag har stadsledningskontoret kartlagt situationen för målgruppen och identifierat ett antal utvecklingsområden. Stadsledningskontoret har under utredningens gång konstaterat att en del insatser som erbjuds våldsutsatta hbtqi-personer har förbättrats, men ser samtidigt att det finns behov av ytterligare åtgärder för att tillgången till stöd och skydd för målgruppen ska säkerställas. För att stärka stadens arbete föreslås därför ett riktat samtalsstöd, förstärkt kompetensutveckling inom socialtjänsten, omhändertagande av behovet av skyddat boende inom ramen för kategoristyrningen samt en normkritisk översyn av information om stadens insatser. Stadsledningskontoret bedömer därmed att uppdraget kan förklaras fullgjort.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontoret föreslår att ett samtalsstöd inrättas i samverkan mellan socialnämnden Centrum och nämnden för demokrati och medborgarservice.

Uppdraget bedöms innebära en resursförstärkning till socialnämnden Centrum motsvarande en helårsarbetare från 2026 tills vidare, vilket beräknas till cirka 0,8 mnkr per år. En del av det samtalsstöd som ingår i tjänsten ska ges i Regnbågshusets lokaler. Nämnden för demokrati och medborgarservice föreslås därför få i uppdrag att tillhandahålla lokal på Regnbågshuset för samtalsstöd. Socialnämnden Centrum ska kunna nyttja lokalen avgiftsfritt. Eventuella kostnader för nyttjandet av lokalerna bedöms rymmas inom nämnden för demokrati- och medborgarservices ram.

Socialnämnden Centrum föreslås få i uppdrag att genomföra en kompetensutvecklingsinsats med fokus på hbtqi-personers utsatthet för våld i nära relation, riktad till den myndighetsutövande delen av socialtjänstens vuxenenheter inom samtliga fyra regionala socialnämnder. För att möjliggöra utveckling och genomförande av insatsen föreslår stadsledningskontoret en tillfällig förstärkning av socialnämnden Centrums utbildningsverksamhet inom våld i nära relation. Uppdraget bedöms kräva en resursförstärkning motsvarande en helårsarbetare under 2026 och 2027, med en beräknad kostnad på cirka 0,8 mnkr per år.

Övriga åtgärder som föreslås bedöms inte medföra ökade kostnader utan ryms inom ordinarie utvecklingsarbete.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Uppdragets karaktär och de förslag på insatser som lämnas i ärendet har stor påverkan på den sociala dimensionen. Stadsledningskontorets samlade bedömning utgör därför bedömningen av förslagets påverkan i denna del, se sidan 15.

Samverkan

Information om ärendet har lämnats vid CSG 2025-04-10 och fördjupad dialog genomfördes 2024-04-24. Samverkan har skett i CSG 2025-05-08.

Bilagor

1. Kommunfullmäktiges protokoll 2024-04-25 § 166
2. Protokollsutdrag CSG 2025-05-08 § 5 a
3. Ordlista

Ärendet

Kommunfullmäktige gav 2024-04-25 § 166 kommunstyrelsen i uppdrag att under framtagandet av ny hbtqi-plan utreda skydd och stöd för våldsutsatta hbtqi-personer och vid behov ta fram förslag på kompletterande åtgärder. Utifrån det redovisade uppdraget föreslår stadsledningskontoret åtgärder för att förbättra stadens insatser för hbtqi-personer utsatta för våld i nära relation.

Beskrivning av ärendet

Vid beslut om ärendet Redovisning av socialnämnden Centrums uppdrag att återkomma med en plan om hur åtgärder i hbtq-planen ska verkställas (SLK-2023-01082) gav kommunfullmäktige 2024-04-25 § 166 kommunstyrelsen i uppdrag att under framtagandet av ny hbtqi-plan utreda skydd och stöd för våldsutsatta hbtqi-personer och vid behov ta fram förslag på kompletterande åtgärder. Stadsledningskontoret gjorde bedömningen att uppdraget om framtagande av en ny hbtqi-plan och uppdraget att utreda behovet av kompletterande åtgärder för våldsutsatta hbtqi-personer var så pass omfattande att det behövde utredas och redovisas som två separata ärenden.

Utgångspunkt för ärendet är det kommunala ansvaret att erbjuda alla våldsutsatta stöd och skydd utifrån utredning och riskbedömning av vars och ens individuella behov.

Möjligheten till likvärdig tillgång till skydd och stöd har återkommande lyfts av kommunstyrelsens HBTQI-råd, bland annat under framtagandet av stadens första styrdokument med ett hbtq-fokus: Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor 2017-2021. För att erbjuda våldsutsatta hbtqi-personer skydd och stöd har två av planens åtgärder ett uttryckligt fokus mot detta: inrätta skyddade boenden/boendeplatser med skalskydd för män, transpersoner och lesbiska och bisexuella kvinnor som utsätts för våld i nära relationer samt inrätta en jour- och stödverksamhet direkt riktad till hbtq-personer.

Kommunfullmäktige har efter att hbtqi-planen antogs 2017 fattat flera beslut kopplade till de två åtgärderna. Bland annat gavs socialnämnden Centrum i uppdrag KF 2023-01-26 § 26 punkt 2 att återkomma med en plan för genomförandet av åtgärderna i enlighet med beslut i kommunfullmäktige 2021-10-28 § 10. Planen som redovisades innefattade dels att socialförvaltningen Centrum skulle inleda en dialog med hbtqi-organisationer för att bättre informera om stadens arbete inom våld i nära relation, dels att förvaltningen skulle ta fram riktade utbildningsinsatser till myndighetsutövande socialsekreterare. I samband med återrapporteringen av socialförvaltningen Centrums uppdrag fattade kommunfullmäktige beslut om nu aktuellt ärende.

Avgränsning av uppdraget

Utredningen och åtgärdsförslagen omfattar stöd och skydd för vuxna hbtqi-personer som utsätts för våld i nära relationer. Stadsledningskontoret har utifrån inriktningen i de ursprungliga åtgärderna i hbtqi-planen avgränsat utredningen till att enbart omfatta denna målgrupp och har därför inte utrett behoven för barn eller unga hbtqi-personer som utsätts för våld i nära relation. Barn som utsätts för våld, antingen direkt eller indirekt som medföljande i en våldsutsatt familj, omfattas av annan lagstiftning, andra bedömningsgrunder och typer av insatser. Därmed lämnas inga förslag om åtgärder för denna målgrupp.

Stadsledningskontoret har även gjort en avgränsning vad gäller hbtqi-personers utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck. Hbtqi-personer kan vara särskilt utsatta då de bryter mot starka patriarkala normer om sexualitet och kön. Förutom psykiskt och fysiskt våld kan den som vanhedrat familjen eller gruppen även utsättas för exempelvis tvångsgifte eller omvändelseförsök. I ett heteronormativt svenskt samhälle kan utsattheten dessutom vara dubbel. Eftersom en ny plan, Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2025-2027, är under framtagande och ute på remiss fram till 2025-07-01, har stadsledningskontoret i föreliggande ärende inte föreslagit några åtgärder rörande hbtqi-personers utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck då detta ska omhändertas i den nya planen.

Beredning av ärendet

Stadsledningskontoret har i beredningen tagit del av aktuell forskning, nationella studier och rapporter samt underlag som tagits fram eller på uppdrag av staden. All tillgänglig statistik och data har använts. Likaså har yttranden, remissvar och annan dokumentation inom området som kommunstyrelsens HBTQI-råd bidragit med sedan rådet inrättades 2013 har ingått i underlaget.

Stadsledningskontoret har haft dialoger med ett flertal verksamheter i Göteborgs Stad, som på olika sätt har uppdrag kring våld i nära relation. Stadsledningskontoret har intervjuat 1:e socialsekreterare från vuxenenheter samt våld i nära-samordnare från socialförvaltningarna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, för att få information om hur de arbetar och vilka erfarenheter de har av våldsutsatta hbtqi-personer. Dialoger har också genomförts med stadsövergripande verksamheter inom socialförvaltning Centrum som har specifika uppdrag inom våld i nära-arbetet: Kriscentrum för våld i nära relation, Stödcentrum för brottsutsatta, Enheten för trygghetsskapande insatser samt Kompetenscentrum våld i nära relation. Dialog har också hållits med Göteborgs Stads samlade placerings- och inköpsfunktion (Spink), organiserad under socialförvaltning Sydväst. Utöver detta har stadsledningskontoret fört dialog med Regnbågshuset (förvaltningen för demokrati och medborgarservice).

Stadsledningskontoret har också träffat externa aktörer för dialog: RFSL, Jämställdhetsmyndigheten samt Skyddsvärnet som har ett idéburet offentligt partnerskapsavtal (IOP-avtal) med Göteborgs Stad gällande insatser för individer utsatta för våld i nära relation. Information har också inhämtats från Kriscentrum i Halmstads kommun för att inhämta erfarenheter om hbtqi-certifiering i en kommunal verksamhet som tillhandahåller stöd till våldsutsatta individer.

Avstämning av de föreslagna åtgärderna har gjorts med Göteborgs Stads HBTQI-råd.

Angränsande uppdrag

Förslag till Göteborgs Stads riktlinje för arbetet med mänskliga rättigheter och likvärdig service

För att stärka arbetet med mänskliga rättigheter och likvärdig service i stadens verksamheter har stadsledningskontoret, på uppdrag av kommunfullmäktige 2024-04-25 § 157, tagit fram ett förslag till Göteborgs Stads riktlinje för arbetet med mänskliga rättigheter och likvärdig service. Förslagets syfte är att koppla arbetet för mänskliga rättigheter, inklusive hbtqi-personers rättigheter, närmare verksamheternas grunduppdrag och det systematiska arbetet och därmed få en mer ändamålsenlig styrning och större effekt.

I förslaget till riktlinje har även två uppdrag från kommunfullmäktiges budget 2024 omhändertagits: kommunstyrelsens uppdrag att ge förslag på hur ansvaret för Göteborgs Stads arbete med mänskliga rättigheter kan samordnas och tydliggöras organisatoriskt (SLK-2023-01044) samt uppdraget att uppdatera modellen för normmedvetet arbetssätt och föreslå hur den implementeras i Göteborgs Stads verksamheter (SLK-2023-01039).

Uppdraget att förstärka ett normmedvetet arbetssätt i stadens verksamheter ligger väl i linje med förslagen i aktuellt tjänsteutlåtande om att integrera ett hbtqi-perspektiv i ordinarie verksamhetsutveckling. Förslaget till riktlinje för arbetet med mänskliga rättigheter och likvärdig service har remitterats till förvaltningar, bolag och kommunstyrelsens rättighetsbaserade råd. Sista dag för remissvar är 2025-05-30.

Förslag på Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtqi-personers livsvillkor

På uppdrag av kommunfullmäktige 2023-05-25 § 6 punkt 2 har stadsledningskontoret i samverkan med Göteborgs Stads HBTQI-råd tagit fram ett förslag på en ny hbtqi-plan: Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtqi-personers livsvillkor 2025-2028. Utifrån aktuell forskning, stadens rapporter inom området samt erfarenhetsutbyte med kommunstyrelsens HBTQI-råd har sex fokusområden som behöver stärkas och utvecklas i staden i närtid identifierats. Förslaget på ny hbtqi-plan är ute på remiss, sista dag för svar är 2025-05-30.

Styrning inom området våld i nära relation

Arbetet mot våld i nära relationer styrs av en rad internationella konventioner, nationella lagar och föreskrifter, som tillsammans skapar en rättslig och normativ ram för hur arbetet ska bedrivas. I Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (den så kallade Istanbulkonventionen) fastslås till exempel att alla personer har rätt till skydd mot våld. Likaså att bestämmelserna i konventionen ska tillämpas utan diskriminering av något slag, såsom på grund av kön, genus, ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till en nationell minoritet, förmögenhet, börd, sexuell läggning, könsidentitet, ålder, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, civilstånd, status som migrant eller flykting eller ställning i övrigt (artikel 4). I Sverige har dessa internationella åtaganden fått genomslag i nationell lagstiftning, där bland annat brottsbalken och socialtjänstlagen (SoL) spelar en central roll.

SoL ställer krav på att kommunerna ska erbjuda stöd och skydd till personer som utsätts för våld. Inom ramen för Socialstyrelsens föreskrifter, ges ytterligare vägledning för hur kommunerna ska arbeta med våld i nära relationer. SOSFS 2014:5, som handlar om våld i nära relationer, slår fast att socialtjänsten ska ha särskilda rutiner för att identifiera, åtgärda och följa upp fall av våld. Det ställs även krav på att medarbetare inom socialtjänsten ska ha rätt kompetens för att hantera dessa ärenden och att insatserna ska vara individanpassade och tryggande. Handböcker från Socialstyrelsen fungerar som ett praktiskt stöd för yrkesverksamma inom socialtjänst och vård. Handboken Våld i nära relationer – Handbok för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården ger bland annat vägledning i hur man gör riskbedömningar för att identifiera potentiellt farliga situationer, hur man dokumenterar våldsutsatta individer och vilka konkreta stödåtgärder som ska erbjudas. Socialförvaltningarna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst har gemensamt tagit fram Våld i nära relation och hedersrelaterat våld – Handbok för handläggning.

Handboken är ett stödjande dokument som främst är tänkt att fungera som ett stöd för den som utreder våld inom avdelning vuxen myndighet, men kan även utgöra ett stöd för andra verksamheter inom socialförvaltningarna.

Regeringen beslutade 2016 om en nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, som sträcker sig från 2017 till 2026 och som i alla delar inkluderar hbtqi-personers utsatthet för våld i nära relationer. 2024 presenterades det nationella åtgärdsprogrammet "Fri och trygg utan våld och förtryck" för perioden 2024-2026, som syftar till att stärka arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld, och som i alla delar omfattar även hbtqi-personer. Programmet ska stärka insatser på nationell, regional och lokal nivå för att förebygga och bekämpa våld och förtryck.

Lokalt antogs Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relationer 2024-2027 av kommunfullmäktige under 2024. Planen syftar till att stärka utvecklingen av stadens arbete och uppnå målet att ingen ska utsättas för våld i nära relation. Vidare ska den utgöra ett stöd för ett strukturerat, kontinuerligt och långsiktigt arbete mot våld i nära relation och utgöra en grund för samverkan inom staden. En av utgångspunkterna i planen för arbetet mot våld i nära relation är att staden behöver utveckla arbetet med att förebygga och upptäcka våld samt ge individanpassat skydd och stöd till alla oavsett bakgrund och förutsättningar. I planens aktiviteter specificeras inte åtgärder för särskilt sårbara grupper utan alla omfattas av alla aktiviteter. Kunskapen om sårbarhetsfaktorer behöver enligt planen finnas i alla verksamheter och tillämpas i mötet med de individer som verksamheten möter.

Hbtqi-personers särskilda utsatthet för våld i nära relation

Våld i nära relationer tar sig olika uttryck. Det kan exempelvis handla om:

- Fysiskt våld (till exempel sparkar, slag, stryptag, fasthållande)
- Psykiskt våld (till exempel hot, kontroll, kränkningar, social isolering)
- Sexuellt våld (till exempel våldtäkt, sexuella trakasserier, tvingad till sex)
- Ekonomiskt våld (till exempel tvingad att ta lån, hindrad från att arbeta, hindrad att ha tillgång till pengar)
- Materiellt våld (till exempel skadegörelse, förstörelse av personliga ägodelar eller hot om det)
- Latent våld (till exempel en ständigt närvarande hotfull stämning, rädsla för nytt våld)
- Digitalt våld (till exempel hot och trakasserier via sociala medier, sprida bilder på nätet)

Hbtqi-personer utsatta för våld i nära relation utsätts i stor utsträckning för samma former av våld och utsatthet som kvinnor som utsätts för mäns våld. Men det finns även en specifik utsatthet som är kopplad till hbtqi-personens sexuella läggning och/eller könsidentitet och könsuttryck. Exempelvis kan hot om att bli "outad" förekomma, vilket innebär att personens hbtqi-identitet röjs mot dennes vilja. Likaså kan en person tvingas att bära kläder som inte stämmer överens med personens könsidentitet eller medvetet bli tilltalad med fel pronomen.

Heteronormativ förståelse av våld i nära relation

Forskning lyfter fram en heteronormativ förståelse av vem som utsätter och vem som utsätts som en grundläggande orsak till våldsutsatta hbtqi-personers begränsade tillgång till skydd och stöd.

Bland annat konstaterar Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) vid Uppsala universitet, som på uppdrag av regeringen i september 2024 publicerade en forskningsöversikt om hbtqi-personers utsatthet för våld i nära relationer, att den heteronormativa synen på mäns våld mot kvinnor ofta leder till att våld mot hbtqi-personers osynliggörs.

Det finns även forskning som pekar på att våldsutsatta hbtqi-personer har svårare att identifiera sin egen våldsutsatthet då den allmänna bilden av våld i nära relation primärt beskrivs som ett heterosexuellt fenomen med fokus på fysiskt våld. I rapporten Utanför normen, utanför skyddsnäten? från 2025 lyfter Jämställdhetsmyndigheten att den utsatta i egenskap av att tillhöra en minoritet likaså kan känna ett behov av att vara lojal mot sitt community och inte spä på en negativ bild av en redan utsatt grupp. För många som tillhör en minoritetsgrupp kan communityt vara personens viktigaste sociala sammanhang. Det gäller både för den utsatta och för utövaren och kan då man ingår i samma sociala sammanhang göra det svårare att berätta om våldsutsattheten.

Hbtqi-personers nära relationer kan också se annorlunda ut och familjekonstellationerna skilja sig åt från den traditionella kärnfamiljen. En regnbågsfamilj kan till exempel bestå av fler än två vuxna individer, likaså kan en nära relation utgöras både av sexuella relationer och kärleksrelationer som pågår under en kortare eller längre tid. Den nära relationen kan omfatta alla kön och flersamma relationer.

Göteborgs Stads arbete med individer utsatta för våld i nära relation

Om en person ansöker om skydd, eller när det uppdagas att en person är utsatt för våld i nära relation, ska personen så långt det är möjligt få stöd på plats med att ställa sin ansökan till den verksamhet som har ansvar för att utreda våld i nära relation. Om en tjänsteperson uppmärksammar ett eventuellt behov av stöd eller skydd ska personen informeras om att det finns hjälp att få och kontaktuppgifter till den verksamhet som har ansvar för att utreda våld i nära relationer lämnas. Under förutsättning att personen samtycker ska stöd i kontakt erbjudas. Den våldsutsatta ska aldrig hänvisas till att ta kontakten själv utan erbjudande om stöd. I Göteborgs Stad är det avdelning vuxen som ansvarar för att utreda våld i nära relation avseende vuxna.

Vuxenheternas mottagning är vägen in

Socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst har ansvar för att erbjuda stöd och skydd till personer som utsatts för våld i nära relation. En person som har utsatts för våld kan göra en direkt ansökan via telefon eller vid ett fysiskt besök på socialförvaltningen i det stadsområde hen är bosatt i. Den som behöver stöd utanför kontorstid kan kontakta socialjouren som tar emot sökande i akut behov under kvällar, nätter och helger. Om en individ är aktuell inom socialtjänsten utifrån andra behov och det framkommer att våld i nära relation förekommer, kan ansökan initieras genom den verksamheten.

En ansökan föranleder alltid att en utredning inleds. Socialnämnden ska bedöma risken för att individen kommer att utsättas för dödligt eller upprepat ytterligare våld. I Göteborgs Stad används bedömningsmetoden FREDAs farlighetsbedömning som är framtagen av Socialstyrelsen. FREDA är en intervju som syftar till att ge en beskrivning av det våld personen utsatts för av en närstående. Svaren utgör ett stöd för socialsekreterare med ansvar att utreda våldet att bedöma behov av insatser efter den akuta fasen och på längre sikt.

Socialekreterarna på mottagningsenheterna gör en farlighetsbedömning och bedömer hur allvarlig situationen är. Vid behov av akut stöd och skydd kan socialtjänsten samma dag göra en placeringsförfrågan om skyddat boende till Spink som sedan lämnar rekommendationer på möjliga placeringar till socialtjänsten.

Efter den akuta insatsen

Vuxenenheternas mottagning lämnar efter den första skyddsbedömningen och en eventuell akut placering över ärendet till det team inom vuxenheten som arbetar med myndighetsutövningen gällande de individer som är utsatta för våld i nära relation. Socialförvaltningarnas vuxenenheter är organiserade på olika sätt där vissa har särskilda enheter för våld i nära relation och heder medan andra har bredare uppdrag med även andra boendeärenden. Stödet till de våldsutsatta kan bestå av stödkontakt med socialekreterare, skyddsplacering på olika nivåer och olika former av boende samt stödsamtal hos en annan instans, till exempel Kriscentrums samtalsmottagning eller Psykologenheten i Göteborgs Stad. I ett par av socialförvaltningarna finns relationsvårdsteam som bland annat kan erbjuda samtalsstöd. Socialnämnderna ska utreda, fatta beslut i och följa upp ärenden men också fastställa ansvaret för intern och extern samverkan, så att socialtjänstens insatser samordnas och inte motverkar varandra.

Göteborgs Stad erbjuder samtalsstöd

Staden tillhandahåller samtalsstöd på flera olika sätt. Socialförvaltningarna erbjuder stödsamtal, ibland genom egna relationsvårdsteam och ibland genom att hänvisa vidare eller bevilja en insats. Exempelvis har socialförvaltningen Hisingen ett avtal med Psykologenheten om stödsamtal för individer. Även de andra socialförvaltningarna har möjlighet att använda sig av Psykologenheten. Samtliga socialförvaltningar hänvisar till Kriscentrums samtalsmottagningar när det gäller våld i nära relation.

Kriscentrums samtalsmottagningar

Socialnämnden Centrum har i uppdrag att efter överenskommelse tillhandahålla insatser och kunskapsstöd för vissa stadsövergripande uppgifter, däribland stöd till målgrupper inom relationsvåldsområdet. I slutet av 2023 inleddes en översyn av detta stöd för att hitta en organisering av arbetet som kan möta aktuella behov med målsättningar att öka tillgängligheten för olika målgrupper till samtalsmottagningar, samt skapa goda förutsättningar för samarbete och samverkan både internt och med andra parter. I översynen har ingått att ha ett fokus på särskilt utsatta grupper eller grupper som är svåra att nå. Utvecklingsarbetet är tydligt kopplat till arbetet inom kategoriplan, omställningen till ny socialtjänstlag och Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer och har pågått under hela 2024. Förvaltningen har sammanfört de två samtalsmottagningarna för vuxna personer berörda av våld i nära relationer (kriscentrum för kvinnor respektive män) i en gemensam enhet och planerar att samlokalisera mottagningarna under 2025.

Kriscentrum för kvinnors samtalsmottagning ger stöd till den som identifierar sig som kvinna och som har blivit eller är utsatt för våld i en nära relation, kvinnor som utövar våld i en nära relation och anhöriga till dessa målgrupper. Kriscentrum för mäns samtalsmottagning ger stöd till den som identifierar sig som man och som har problem i nära relationer. Det gäller både våldsutövare och utsatta för våld i nära relation. Båda mottagningarna erbjuder stödjande samtal, krisstöd, rådgivning och information med anledning av våldet, såsom exempelvis information om rättsprocesser, vårdnad, boende och umgänge. De hjälper också till att kontakta andra instanser om det finns ett sådant behov. Samtalsstödet är en insats som inte kräver något biståndsbeslut.

Skyddat boende är en insats till den som behöver stöd och skydd

Skyddat boende är en insats som ges till den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp. Insatsen är i första hand tänkt att svara mot behov av boende och skydd i en akut fas och att underlätta övergången till ett självständigt, tryggt liv med stadigvarande boende. Skyddat boende tillhandahåller platser för tillfällig heldygnsvistelse tillsammans med individanpassat stöd. På ett skyddat boende kan det finnas olika typer av åtgärder till skydd mot hot, våld eller andra övergrepp, till exempel tillräcklig bemanning, tillräckliga skyddsanordningar som lås och larm, och även andra åtgärder som hemlig adress. En lägenhet med skalskydd utan tillgång till personal kan inte anses utgöra ett skyddat boende. Av samma skäl kan inte heller hotell, vandrarhem eller liknande boenden utgöra skyddade boenden. Stödet kan bestå av stödinsatser som stärker förmågan att klara sig själv, bearbeta upplevelser av våld och minska sårbarheten hos den enskilde. Det grundläggande stödet handlar vanligen om säkerhetsplanering, rådgivning om lagstiftning, rättsväsendet och stöd från andra instanser, assistans i kontakten med myndigheter inklusive socialtjänsten, samtal och praktisk hjälp i vardagen och boendet.

Placering på skyddat boende sker via Spink

När socialförvaltningarna ska genomföra en placering vid ett skyddat boende ska förfrågan gå via stadens samlade placerings- och inköpsfunktion (Spink). Spink tillhör organisatoriskt socialförvaltning Sydväst men arbetar på uppdrag av de fyra socialförvaltningarna och förvaltningen för funktionsstöd. Socialsekreterare skickar ett förfrågningsunderlag till Spink med väsentlig information inför placering. Utifrån detta underlag föreslår handläggarna på Spink placering. Spink placerar i första hand i stadens egna boenden, i andra hand i boenden med IOP-avtal och i tredje hand hos upphandlade leverantörer. Utifrån Spinks förslag kontaktar socialsekreteraren möjliga leverantörer och ansvarar sedan för valet av leverantör.

Kriscentrum erbjuder skyddade boendeplatser för våldsutsatta personer

Kriscentrums skyddade boende inom socialnämnden Centrum har i uppdrag att erbjuda skyddade boendeplatser för våldsutsatta personer och deras barn. Kriscentrums skyddade boende (tidigare Kriscentrum för kvinnor) har ett kollektivt boende för kvinnor med fem platser, sju mindre ettor med kök i korridor men med gemensamma ytor samt fem lägenheter varav fyra ligger på samma adress som det kollektiva boendet och korridorsboendet. I de fem lägenheterna kan verksamheten erbjuda skyddat boende till en bredare målgrupp, såsom personer med funktionsnedsättning i behov av personlig assistans, äldre i behov av hemtjänst, hbtqi-personer och våldsutsatta med flera barn. Alla lägenheter utom en ligger i anslutning till det kollektiva boendet. Under de närmaste åren kommer Kriscentrums skyddade boende att renoveras för att stå färdigt 2028. När renoveringen är klar kommer det kollektiva boendet och samtliga lägenheter att ligga inom samma skalskydd. Det skyddade boendet erbjuder förutom boende också stödande samtal, krisstöd, rådgivning och information med anledning av våldet. Kriscentrum har haft få förfrågningar gällande lägenheterna och ser ett behov av att informera om möjligheten att erbjuda skyddat boende till en bredare målgrupp.

Skyddsvärnet erbjuder insatser med hbtqi-kompetens

Socialnämnden Centrum har för de fyra regionala socialnämndernas räkning upprättat ett IOP-avtal med elva idéburna organisationer för att stärka och bredda stödet för våldsutsatta.

Organisationerna erbjuder bland annat råd och stöd men också skyddat boende. Av organisationerna är det en som har särskild hbtqi-kompetens – Skyddsvärnet som har hbtqi-certifierat all sin verksamhet. Skyddsvärnets skyddade boende är upphandlat av Göteborgs Stad och ingår i ramavtalet. Boendet består av tre lägenheter.

Kompetenscentrum våld i nära relation erbjuder utbildningar till medarbetare i Göteborgs Stad

Kompetenscentrum inom socialnämnden Centrum har i uppdrag att erbjuda utbildning om våld i nära relationer till stadens verksamheter. Utbildningarna riktar sig till den som i sitt arbete möter personer som kan vara utsatta för våld i nära relationer.

Kompetenscentrum erbjuder utbildning med olika fokus och innehåll (utsatta, utövare, barnrättsperspektiv, unga och partnervåld med mera) och tar fram nya utbildningskoncept utifrån behov och efterfrågan. Verksamheten erbjuder bland annat en basutbildning som syftar till att höja kunskapsnivån och stärka personal. Målet med kursen är att möjliggöra ökad handling hos medarbetare när de möter våldsutsatta, våldsutövare och deras anhöriga, för att de ska få det stöd, skydd och behandling de har rätt till.

Kompetenscentrum erbjuder också särskilda fokusutbildningar, bland annat om våld i nära relationer bland hbtqi-personer. För närvarande tar verksamheten i samverkan med RFSL fram en utbildning som riktar sig till myndighetsutövande socialtjänst.

För att göra det möjligt att utbilda fler, och nå personalgrupper som har svårt att lämna arbetet, kan Kompetenscentrum också utbilda personal till så kallade internutbildare.

Dessa kan sedan själva utbilda personalen i den egna verksamheten. Samtliga socialförvaltningar har internutbildare som ingår i Kompetenscentrums utbildarnätverk.

Kompetenscentrum ansvarar också för en samordningsgrupp kring våld i nära relation där flera förvaltningar i staden är representerade. Samordningsgruppen arbetar framför allt med implementering av Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relation.

Våld i nära-samordnare på socialförvaltningarna

Samtliga regionala socialförvaltningar har våld i nära-samordnare eller utvecklingsledare våld i nära som ingår i förvaltningarnas enheter för samhällsutveckling. Samordnarna har en koppling till trygghetsarbetet. Rollen har ofta även uppdrag kring hedersrelaterat våld och förtryck eller jobbar i nära samarbete med en annan utvecklingsledare som har ansvar för hedersfrågorna. Funktionens uppdrag ser lika olika ut, men det är vanligt att det ingår våldsprevention på strategisk nivå och arbetsuppgifter som att ta fram rutiner, handlingsplaner och planera kompetensutveckling och utbildningar. Det skiljer sig åt i vilken utsträckning samordnarna har ett samarbete med myndighetsutövningen inom vuxen som möter de våldsutsatta individerna. Samordnare från de fyra förvaltningarna ingår i ett gemensamt nätverk som sammankallas av Kompetenscentrum Våld i nära relation.

lakttagelser

Hbtqi-personers utsatthet för våld i nära relationer är i flera avseenden ett underforskat område. Jämställdhetsmyndigheten fick därför 2023 i uppdrag av regeringen att kartlägga hur utsattheten ser ut för våldsutsatta hbtqi-personer. I uppdraget ingick också att göra en analys av behov och föreslå insatser. I myndighetens slutredovisning av uppdraget i mars 2025 framgår följande:

- Hbtqi-personer i hög grad är utsatta för våld i nära relationer. Samtidigt når samhällets stöd inte fram.
- Stödet som offentlig verksamhet tillhandahåller är generellt normativt utformat, och kommunicerar inte tillräckligt tydligt att det även innefattar stöd till hbtqi-personer.
- Kunskaperna hos yrkesverksamma behöver öka, för att bättre kunna fånga upp och erbjuda rätt stöd och bemötande till våldsutsatta hbtqi-personer.
- Hbtqi-personer är inte en homogen grupp. Kunskapen om utsattheten i olika undergrupper behöver därför stärkas.
- Individuella lösningar på skyddat boende behövs. Det gäller framför allt för grupper av individer som det idag är svårt att hitta boenden till såsom män och transpersoner.
- Hbtqi-personer har ofta erfarenheter av diskriminering och dåligt bemötande, vilket kan leda till en låg tillit till offentliga verksamheter. Det kan också finnas en rädsla för att andra inte ska tro på ens berättelse, eller att inte förstå.
- Hbtqi-personer är en målgrupp som i låg omfattning söker sig till det formella stödet i samhället såsom socialtjänst eller skyddat boende vid utsatthet för våld i nära relation.

Jämställdhetsmyndighetens slutsatser stämmer väl överens med de iakttagelser stadsledningskontoret under beredningen gjort av situationen i Göteborg.

Stort mörkertal

Data om hbtqi-personer utsatta för våld i nära relationer är begränsad. Nationellt finns det dock studier som visar på en större generell våldsutsatthet bland homo- och bisexuella personer, särskilt ungdomar, jämfört med heterosexuella och bland transpersoner jämfört med cis-personer. Mörkertalet har också konstaterats vara högt.

SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomför på uppdrag av Göteborgs Stad vartannat år enkätundersökningar om förekomsten av våld i nära relationer i Göteborg. I de senaste undersökningarna har det även ingått frågor om hbtqi-personers utsatthet. Resultaten visar att bland dem som identifierar sig som hbtqi är det procentuellt sett lika många eller fler som uppger att de har utsatts för våld, jämfört med dem som identifierar sig som kvinnor. I 2023 års undersökning framgår exempelvis att lika många, 17 procent, av gruppen kvinnor och de som angivit sig tillhöra hbtqi-gruppen har erfarenhet av att ha blivit tvingade till sex. Vad gäller utsattheten för hårda knuffar, örfilar och likande är siffrorna 14 procent för gruppen kvinnor och 18 procent för hbtqi-gruppen. För heterosexuella cis-män är motsvarande siffror 4 respektive 8 procent. I den senaste undersökningen, som publicerades i april 2025, uppgav hbtqi-personer den högsta graden av utsatthet inom alla områden som undersökningen omfattade. Exempelvis var det endast 72 procent av hbtqi-personerna som uppgav att de aldrig utsatts för psykiskt våld av en partner. Motsvarande siffra för gruppen kvinnor var 81 procent och för män 91 procent. Likaså uppgav endast 77 procent av hbtqi-personerna att de aldrig varit utsatta för sexuella övergrepp, förnedring eller ofrivillig sexuell kontakt av sin partner, att jämföra med 87 procent för gruppen kvinnor och 98 procent för gruppen män.

Representanter från socialförvaltningarnas vuxenenheter anger att de endast i undantagsfall träffar våldsutsatta hbtqi-personer. Det gäller såväl homosexuella eller bisexuella kvinnor och män som transmän och transkvinnor eller icke-binära. Statistik över hur många hbtqi-personer som söker stöd hos socialtjänsten finns inte, men verksamheterna uppskattar att det rör sig om enstaka individer per förvaltning och år.

Studier om våldsutsatta hbtqi-personer har visat att deras tillit till olika samhällsfunktioner är lägre än hos majoritetsbefolkningen. Det påverkar både benägenheten att anmäla brott och att söka skydd och stöd hos det offentliga. Att kunna söka sig till forum eller stödmottagningar där det finns en känd förståelse och förmåga att bemöta hbtqi-personer som utsatts för våld, innebär för många en lägre tröskel att ta sig över. RFSL Göteborg, som är den förening inom civilsamhället med störst erfarenhet av att möta våldsutsatta hbtqi-personer, uppger att de inte kan erbjuda alla som vänder sig till föreningen det stöd som de bedömer skulle behövas.

Behov av kompetensutveckling

För att kunna erbjuda likvärdig service krävs både kunskap om målgruppen och en medvetenhet om verksamhetens egna normer och strukturer. Kompetensen kring hbtqi inom staden kan sammanfattas som ojämn och delvis låg, där vissa enheter beskriver att det finns en kompetens medan andra vittnar om motsatsen. Flera av socialkontoren uppger att de tror att det finns ett stort mörkertal eftersom så få hbtqi-personer söker stöd.

Flera av de representanter från socialtjänsten som deltagit i dialogerna framhåller att det finns ett behov av fördjupad kompetensutveckling om hbtqi-personers utsatthet för våld, i kombination med hur denna kunskap kan integreras i samtalsmetodik och i det praktiska utredningsarbetet. Dessutom beskrivs i dialogerna även att den kunskap som skapas behöver tas tillvara i verksamhetsutvecklingen.

För verksamheter inom exempelvis vård, skola och socialtjänst som vill säkerställa att de bemöter hbtqi-personer på ett respektfullt, likvärdigt och professionellt sätt är certifiering och diplomerings möjliga insatser.

RFSL:s certifiering, som är den mest kända, omfattar utbildning av medarbetare samt ett gemensamt arbete med att anpassa och förbättra verksamhetens arbetssätt, rutiner och bemötande utifrån ett hbtqi-perspektiv. För att behålla statusen som certifierad krävs en omcertifiering vart tredje år. RFSL:s certifiering för en verksamhet kostar från 100 tkr och uppåt för arbetsgrupper på 9 till 15 personer och från 150 tkr och uppåt för arbetsgrupper på 16 till 30 personer. Inom Göteborgs Stad finns idag ingen verksamhet som vänder sig till våldsutsatta som genomgått RFSL:s hbtqi-certifiering. Däremot genomfördes under några år pilotprojektet normmedvetet arbetssätt för att säkra ett hbtqi-inkluderande bemötande utifrån ett politiskt uppdrag om att hbtqi-certifiera eller hbtqi-diplomera verksamheter i staden. Utifrån ett budgetuppdrag 2024 ska det normmedvetna arbetssättet utvecklas och utvidgas till att omfatta fler verksamheter.

Några av de stadenövergripande verksamheterna i Göteborg som arbetar med våld i nära relation har genomgått den hbtqi-diplomerings som Kunskapscentrum för sexuell hälsa inom Västra Götalandsregionen erbjöd kommunala verksamheter fram till 2017. Verksamheterna har inte omdiplomerats men enskilda medarbetare har gått så kallade catch-up-utbildningar. Idag erbjuder även föreningen West Pride kommunala verksamheter en hbtqi-diplomerings.

Heteronormativitet som grund

Den normativitet som Jämställdhetsmyndighetens kartläggning visar genomsyrar området våld i nära relation, återspeglas i Göteborgs Stads verksamheter. Den kan till exempel komma till uttryck i stadens kommunikation, bemötande och organisering.

På uppdrag av Göteborgs Stad genomförde FOU i Väst 2021 studien Hbtq-personers erfarenheter av stöd efter att ha utsatts för våld i en nära relation. Studien bekräftar bilden av att våldsutsatta hbtqi-personer också i Göteborg känner sig osäkra på om samhällets stöd verkligen omfattar dem. Respondenterna i studien säger sig känna till att det finns en kvinnojour som ger stöd till våldsutsatta kvinnor, men beroende på vilken identitet personen har, upplever inte alla att verksamheten är till för dem. Stadenövergripande verksamheter som riktar sig till våldsutsatta har tidigare organiserats som Kriscentrum för kvinnor och Kriscentrum för män. Medan det skyddade kollektivboendet har varit kopplat till Kriscentrum för kvinnor, har Kriscentrum för män i första hand fungerat som en samtalsmottagning. Informationen om att verksamheterna nu omdanats till ett Kriscentrum för våld i nära relation, är inte uppdaterad på stadens hemsida med verksamhetens nya mer inkluderande namn och organisering. För en man, transperson eller icke-binär individ kan det vara svårt att förstå vart man kan vända sig. Det gäller både samtalsmottagningarna och det skyddande boendet.

Brist på skyddade boenden för män och icke-binära

För dem som behöver skyddat boende ser tillgången olika ut beroende på vem den utsatta är. Från det att den första hbtq-planen antogs av kommunfullmäktige 2017, har några boendebaltern tillkommit. Ett flertal skyddade boenden, även externa leverantörer, tar idag emot personer som definierar sig som kvinnor. Det finns tillgång till platser även för lesbiska och bisexuella kvinnor. Kriscentrum för våld i nära relation har till exempel erfarenhet av att ha tagit emot lesbiska kvinnor och transkvinnor i sitt kollektiva skyddade boende, även om det rör sig om ett fåtal individer. Förfrågningarna de får gällande målgruppen är få.

Män i behov av placering kan sedan 2023 erbjudas skyddat boende i form av lägenhet. De lägenheter Kriscentrum för våld i nära relation förfogar över används dock inte i den utsträckning de hade kunnat. Behovet av platser på kollektivt skyddat boende för män och transmän, oavsett sexuell läggning, samt icke-binära personer är fortsatt svårt att tillgodose.

Tillitsbrist

Samtidigt som företrädare för hbtqi-communityt bekräftar förekomsten av ett stort mörkertal vad gäller hbtqi-personers utsatthet för våld i nära relation, söker sig endast ett fåtal våldsutsatta hbtqi-personer sig till kommunen för skydd och stöd. Som framgår av Jämställdmyndighetens kartläggning kan det finnas ett flertal skäl till detta. Bland annat kan tidigare erfarenheter av dåligt eller diskriminerande bemötande och en osäkerhet kring verksamheternas normkritiska kompetens påverka benägenheten att söka hjälp. Likaså ett heteronormativt tilltal och exkluderande verksamhetsnamn.

Kommunstyrelsens HBTQ-råd, numera HBTQI-råd, har i remissvar, yttranden och olika dialoger lyft önskemål om ”en väg in” till staden. Den som är våldsutsatt och hbtqi-person kan inte riskera att i en mycket sårbar situation mötas på ett icke-inkluderande sätt. Det har bland annat framförts att ett förgivettagande av vem som är utsatt och vem som är förövare i till exempel verksamhetsnamn, information och det stöd som erbjuds, riskerar att förbise att det finns våldsutsatta som bryter mot normen. Ett sammanhang som upplevs som ”säkert” har därför efterfrågats för den som är utsatt och behöver stöd och skydd.

Stadsledningskontorets förslag på åtgärder

Stadsledningskontoret har under utredningen konstaterat att en del insatser som erbjuds våldsutsatta hbtqi-personer har förbättrats, men ser samtidigt att det finns behov av åtgärder för att behoven av stöd och skydd ska kunna tillgodoses för individer inom hbtqi-communityt. Stadsledningskontorets förslag på åtgärder beskrivs nedan.

Samtalsstöd riktat till våldsutsatta hbtqi-personer

Stadsledningskontoret föreslår att socialnämnden Centrum får i uppdrag att utöka sin samtalsmottagning vid Kriscentrum för våld i nära relation med en heltidstjänst som riktas till våldsutsatta hbtqi-personer. Det föreslagna samtalsstödet bör vara en integrerad del av mottagningens verksamhet. En del av arbetstiden ska förläggas till Regnbågshusets lokaler för att sänka trösklarna för våldsutsatta att söka stöd. Regnbågshuset är en mötesplats för alla inom hbtqi-communityt och ett ställe dit man kan gå utan att riskera diskriminering eller ifrågasättande. Genom att erbjuda stöd där kan Regnbågshuset också fungera som en ingång till stadens övriga stödinsatser för våldsutsatta. Nämnden för demokrati och medborgarservice föreslås därför få i uppdrag att tillhandahålla lokal i Regnbågshuset för samtalsstödet.

Förstärkt kompetensutveckling

Socialnämnden Centrum föreslås få ett utökat uppdrag att arbeta med kompetensutveckling gällande hbtqi-personers utsatthet för våld i nära relation riktad till den myndighetsutövande delen av socialtjänsten i de fyra regionala socialnämnderna.

Kompetenscentrum våld i nära relation är organiserat under socialnämnden Centrum och erbjuder utbildningar samt stöd till medarbetare i Göteborgs Stad som i sitt arbete möter personer som kan vara utsatta för våld i nära relationer. Ett förstärkt uppdrag föreslås därför till Kompetenscentrum, med fokus på att utbilda om hbtqi-personers utsatthet och hur denna kunskap kan integreras i socialtjänstens verksamhet. Kompetensutvecklingen ska riktas till personal som arbetar med mottagning, utredning och beslut gällande våld i vuxnas nära relation. Kompetenscentrum bör utveckla insatsen i nära samverkan med representanter från de berörda verksamheterna.

För att uppdraget ska kunna genomföras på ett effektivt sätt krävs ett aktivt deltagande från samtliga fyra socialförvaltningar. Utifrån den genomförda kompetensinsatsen behöver socialförvaltningarna utveckla sin verksamhet så att den genomsyras av ett normkritiskt perspektiv. I de dialoger som genomförts inom ramen för uppdraget har representanter från socialförvaltningarna lyft fram flera konkreta utvecklingsbehov. Exempel på sådana är att säkerställa att mallar i verksamhetssystemet Treserva är icke-normativa och att tillgängligheten till socialtjänsten utvecklas genom särskilda insatser som stärker normmedvetenhet i bemötandet, exempelvis genom anpassade telefontider.

Behov av skyddat boende omhändertags genom kategoristyrningen

Spink har i uppdrag att samordna den strategiska delen av köpen och samordnar därför berörda nämnders arbete med kategoristyrning. Kategoristyrning är ett faktabaserat arbetssätt för att tillgodose de behov som aktuell organisation har i uppdrag att tillgodose och bygger på stadens riktlinje för inköp och upphandling. Arbetssättet handlar om att hitta bästa sättet att koordinerat försörja ett behov och hitta rätt mix av internt arbete och köpta varor/tjänster/insatser för att stödja uppfyllandet av stadens målsättningar. Utifrån en nulägesanalys tas en långsiktig behovsförsörjningsplan fram som tydliggör vilka insatser som krävs för att möta behoven inom aktuellt kategoriområde, insatsernas

utformning och innehåll samt om dessa ska utföras i egen regi eller upphandlas. Det innebär att kategoriplanens handlingsplan kan omfatta såväl upphandlingsaktiviteter som utvecklingsaktiviteter i egen regi och på beställarsidan. Inom kategoriområdet vuxen ingår olika boendeformer varav skyddat boende är en. Spink kan ta initiativ till nya upphandlingar av tjänster där ramavtal saknas idag eller inte täcker behoven.

Stadsledningskontoret föreslår att socialnämnden Sydväst får i uppdrag att inom kategoristyrningen för vuxenområdet, omhänderta behovet av skyddat boende för flera målgrupper inom hbtqi-gruppen. Spink, som är organiserad under socialnämnden Sydväst, leder kategoristyrningsarbetet. Genom kategoristyrningen har socialnämnderna möjlighet att hitta bästa sättet att koordinerat försörja ett behov och att tydliggöra vilka insatser som krävs för att möta behoven, hur insatserna ska vara utformade samt om dessa ska utföras i egen regi eller upphandlas. Fokus bör ligga på skyddat boende för män, transpersoner och icke-binära.

En normkritisk översyn av informationen om stadenövergripande insatser för våldsutsatta

Socialnämnden Centrum har tidigare uppdragit åt sin förvaltning att förbättra informationen och stadens arbete med bland annat skyddat boende och stöd kring våld i nära relation med särskild inriktning på hbtqi-personer. För att förstärka arbetet ska socialnämnden Centrum säkerställa att informationen om de stadenövergripande insatserna för våldsutsatta på goteborg.se och i annat skriftligt informationsmaterial så att tilltal och innehåll inkluderar hbtqi-personer.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret har i sitt arbete kartlagt och analyserat situationen för våldsutsatta hbtqi-personer och identifierat ett antal utvecklingsområden. Bristande normmedvetenhet och kunskap i de kommunala verksamheterna om hbtqi-personers särskilda utsatthet bidrar till att hbtqi-personer utsatta för våld i nära relation i låg utsträckning söker och erhåller skydd och stöd. Mörkertalet befaras vara högt. Likaså kan ett heteronormativt tilltal och verksamhetsnamn som explicit utesluter hbtqi-personer medföra ytterligare hinder för den enskilde att söka hjälp och stöd. Utifrån dessa iakttagelser föreslås ett antal åtgärder i syfte att stärka stödet och skyddet för våldsutsatta hbtqi-personer. Förslagen omfattar ett riktat samtalsstöd, förstärkt kompetensutveckling inom socialtjänsten, ett omhändertagande av behovet av skyddat boende för flera målgrupper inom hbtqi-gruppen inom ramen för kategoristyrningen inom kategoriområdet vuxen, samt en normkritisk översyn av informationen om stadens övergripande insatser för våldsutsatta. Utifrån ovanstående bedömer stadsledningskontoret att uppdraget kan förklaras fullgjort.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

§ 166 Ärendenummer SLK-2023-01082

Redovisning av socialnämnd Centrums uppdrag att återkomma med en plan om hur åtgärder i hbtq-planen ska verkställas

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2023-01-26 § 26 punkt 2 till socialnämnd Centrum, att utifrån kommunfullmäktiges beslut 2021-10-28 § 10, punkt 1, om hur åtgärderna i hbtq-planen ska verkställas återkomma till kommunfullmäktige senast 2023-06-30 med en plan för genomförandet, antecknas och förklaras avslutat.
2. Kommunstyrelsen får i uppdrag att under framtagandet av ny hbtqi-plan utreda skydd och stöd för våldsutsatta hbtqi-personer och vid behov ta fram förslag på kompletterande åtgärder.

Handling

2024 nr 56.

Yrkanden

Bosse Parbring (MP), Anders Moberg (S), Bettan Andersson (V) och Kristina Bergman Alme (L) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkar bifall till förslaget från SD i kommunstyrelsen.

Propositionsordning

Ordföranden ställer propositioner på yrkandena och finner att kommunstyrelsens förslag har bifallits.

Reservation

Ledamöterna från SD reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna yrkandet.

Protokollsutdrag skickas till

Socialnämnd Centrum
Kommunstyrelsen

Göteborgs Stad

Stadsledningskontoret

Central Samverkansgrupp
(Ordinarie CSG)

Protokoll 8/2025
Sammanträdesdatum
2025-05-08

Ärendenr:SLK-2025-00057

Utdrag ur protokoll

§ 5 Samverkan före beslut

a) KF-uppdrag: Stöd och skydd för våldsutsatta hbtqi – personer.

Tjänsteutlåtande är utsänt inför mötet.

Anna-Carin Jansson och Lisa Jacobsson Flöhr hänvisar till information och dialog på tidigare CSG-möten samt till utskickat underlag.

De fackliga organisationerna har inget att erinra mot arbetsgivarens förslag.

Samverkan förklaras fullgjord

Vid protokollet

.....
Anna Wilsson

Protokollet justeras

.....
Eva Hessman, Arbetsgivare

.....
Carolina Dennisdotter, Dik/Sacorådet

.....
Marie Lökkeberg, Kommunal

.....
Anne Häggendal, Vårdförbundet

Ordlista hbtqi

Hbtqi är en förkortning för homosexuella, bisexuella, transpersoner, queera och intersexpersoner och är det begrepp som Göteborgs Stad, i likhet med nationella styrdokument på området, använder sedan 2021. Tidigare användes hbt och hbtq men i takt med att nya identiteter synliggjorts har bokstäver tillkommit. Ibland används även ett + efter hbtqi. Detta för att inkludera mångfalden av olika sätt att definiera sig på bland personer som bryter mot normer kring sexualitet och könsidentitet/könsuttryck.

Homosexualitet – förmåga att bli förälskad i och attraherad av någon av samma kön

Heterosexualitet – förmåga att bli förälskad i och attraherad av någon av motsatt kön

Bisexualitet – förmåga att bli förälskad i och attraherad av personer oavsett kön

Queer - ett brett begrepp som kan betyda flera olika saker men i grunden är ett ifrågasättande av heteronormen. Många ser sin könsidentitet och/eller sin sexualitet som queer. Queer kan innebära en önskan att inkludera alla kön och sexualiteter eller att inte behöva identifiera/definiera sig.

Intersexperson - person med ett medfött tillstånd i vilket könskromosomerna eller könsorganens utveckling är atypiska

Kön – med kön avses ofta biologiskt och juridiskt kön. I Sverige finns bara två juridiska kön.

Könsidentitet – är en persons självidentifierade, självupplevda kön. Det är alltid den enskilde personen som har rätten att identifiera sin könsidentitet.

Könsuttryck – är hur en person uttrycker sitt kön, exempelvis genom kläder, frisyr och kroppsspråk.

Transpersoner – ett paraplybegrepp för personer vilkas könsidentitet och/eller könsuttryck skiljer sig från det juridiska och biologiska kön som registrerades vid födseln. Exempel på undergrupper är **transsexuella** (medicinsk diagnos), **transvestiter** (personer som mer eller mindre ofta använder ett annat köns könsuttryck, som kläder, kroppsspråk, röstläge och andra attribut), **intergender** (personer som identifierar sig bortom könskategorierna man och kvinna) **icke-binär** (personer som identifierar sig som mellan, bortom eller med båda könskategorierna kvinna och man).

Cispersoner – ett begrepp som används för personer vilkas könsidentitet och könsuttryck stämmer överens med personernas biologiska och juridiska kön. Cis är latin och betyder ”på den här sidan om” och betyder att ens juridiska kön, biologiska kön och könsidentitet är av samma slag. En cisperson är i den meningen motsatsen till en transperson.

Heteronormen – är ett förgivettagande av att alla är heterosexuella och att heterosexualitet är det naturliga och önskvärda. I heteronormen ingår också föreställningen om att det bara finns två kön (tvåkönsnormen), att alla är cispersoner och att bara kvinnor och män kan bli kära i varandra.

Normkritik – är ett ifrågasättande av föreställningar om vad som anses vara normalt respektive avvikande. Normkritiken används för att synliggöra exkluderande och diskriminerande strukturer. Fokus riktas mot det som uppfattas som ”normalt” i stället för mot dem som bryter mot normen.

Normmedvetenhet – utifrån en normkritisk analys går det till exempel att arbeta normmedvetet.

Intersektionalitet – ett analytiskt begrepp som används för att synliggöra hur olika maktordningar samverkar och hur det kan finnas olika lager av utsattheter. Används vanligtvis i Sverige för att utifrån samspelet mellan diskrimineringslagens sju grunder studera hur relationer av överordning och underordning skapas och upprätthålls.

Majoritetssamhälle - innebär ett samhälle där en majoritetsgrupp har en dominerande ställning och störst inflytande över exempelvis utformningen av samhällslivet och kulturella normer.

Minoritetsstress – en särskild sorts stress som drabbar personer som tillhör en minoritetsgrupp. Den kan till exempel visa sig som en konstant känsla av att behöva vara på sin vakt, känna oro för diskriminering, eller rädsla för att utsättas för hot, hat eller kränkningar.

Hbtqi-kompetens – innebär kunskap, förståelse och förmåga att på ett likvärdigt sätt kunna bemöta personer oavsett hur personen definierar sig. Det handlar om att ha medvetenhet om hbtqi-personers rättigheter, behov och utmaningar, samt att kunna ge ett respektfullt och inkluderande bemötande.